

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра української літератури і компаративістики

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Проректор  
з науково-методичної та  
навчальної роботи

  
О.Б. Жильцов

« 01 » 09 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА  
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ  
І ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ  
Фольклор  
Давня українська література

Спеціальність 035 Філологія  
Освітній рівень: перший (бакалаврський)  
спеціалізація: 035.01 Українська мова та література  
освітня програма: 035.01.01 Українська мова і література

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02136554  
Начальник відділу  
моніторингу якості освіти

Програма № 01/13/20  
  
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 2020 р.

2020 рік

0273118

Розробники:

**Руснак Ірина Євгеніївна**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики;

**Плющик Оксана Валентинівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики

Викладачі:

**Руснак Ірина Євгеніївна**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики;

**Плющик Оксана Валентинівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від 30.08.2018 р. № 1

Завідувач кафедри [підпис] (О.О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.01 Українська мова і література

\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_.2018 р.

Гарант освітньої програми [підпис] (Вікторів Р.В.)

Робочу програму перевірено

\_\_\_\_\_.\_\_\_\_\_.2018 р.

Заступник директора [підпис] (Л.І. Заяць)

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. [підпис] Бровко О.О., «29» 8 2019р., протокол № 1  
(підпис) (ПІП)

на 2021/2021 н.р. [підпис] Бровко О.О., «29» 8 2020р., протокол № 1  
(підпис) (ПІП)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІП)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІП)

на 20\_\_/20\_\_ н.р. \_\_\_\_\_, «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_р., протокол № \_\_  
(підпис) (ПІП)

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### «Фольклор»

| Найменування показників                  | Характеристика дисципліни за формами навчання |        |
|--|---|--------|
|  | денна   | заочна |
| Вид дисципліни                           | обов'язкова                                   |        |
| Мова викладання, навчання та оцінювання  | українська                                    |        |
| Загальний обсяг кредитів/годин           | 2/60  |        |
| Курс                                     | 1   |        |
| Семестр                                  | 1   |        |
| Кількість змістових модулів з розподілом | 1   | 1      |
| Обсяг кредитів                           | 2   | 2      |
| Обсяг годин, зокрема:                    | 60  | 60     |
| Аудиторні                                | 26  | 8      |
| Модульний контроль                       | 2   | -      |
| Семестровий контроль                     | -   | -      |
| Самостійна робота                        | 36  | 37     |
| Семестровий контроль                     | 15  | 15     |
| Форма семестрового контролю              | Екзамен                                       |        |

### «Давня українська література»

| Найменування показників                  | Характеристика дисципліни за формами навчання |        |
|--|---|--------|
|  | денна   | заочна |
| Вид дисципліни                           | обов'язкова                                   |        |
| Мова викладання, навчання та оцінювання  | українська                                    |        |
| Загальний обсяг кредитів/годин           | 2/60  |        |
| Курс                                     | 1   |        |
| Семестр                                  | 1   |        |
| Кількість змістових модулів з розподілом | 2   | 2      |
| Обсяг кредитів                           | 2   | 2      |
| Обсяг годин, зокрема:                    | 60  | 60     |
| Аудиторні                                | 34  | 8      |
| Модульний контроль                       | 4   | -      |
| Семестровий контроль                     | 15  | 15     |
| Самостійна робота                        | 13  | 37     |
| Форма семестрового контролю              | Екзамен                                       |        |

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

### «Фольклор»

Курс «Фольклор (усна народна поетична творчість)» покликаний формувати народнопоетичний світогляд філолога, тому **метою** його вивчення є вивчення студентами первісної та слов'янської міфології, жанрів усної народної творчості, поглиблення навичок фольклорного аналізу тексту.

Головне **завдання** курсу полягає у поглибленні та розширенні знань про культурні явища і традиції минулого, встановленні зв'язків між фольклором та художньою літературою, естетикою, філософією, психологією тощо.

#### **Завданнями курсу є :**

- допомогти студентам простежити поетапне становлення духовного середовища українського народу;
- з'ясувати роль усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад українців;
- з'ясувати співвідношення язичницького та християнського світоглядів на різних етапах становлення української народної словесної творчості;
- простежити етапи розвитку жанрів усної народної творчості в залежності від історичних обставин та міжнаціональних впливів.

### «Давня українська література»

#### **Мета курсу:**

**навчальна** – дати студентам певну суму знань із історії української літератури X-XVIII століть, висвітлити на їх основі найбільш типові явища та факти тогочасного літературного життя й процесу, показати гуманістичний пафос літератури, використання її кращих здобутків письменниками XIX-XX століть. цим взаємозв'язком із наступними періодами розвитку рідного письменства пройнята програма курсу, бо тільки так студент може зрозуміти й краще засвоїти факти та явища давньої української літератури, причому особливу увагу приділено тим письменникам і творам, які вивчаються у сучасній загальноосвітній школі;

**розвиваюча** – розвивати в студентів уміння самостійно аналізувати твори давньої доби, читати їх мовою оригіналу; формулювати й висловлювати власну оцінку художнього тексту; узагальнювати літературні й історичні факти; формувати навички застосування набутих знань на практиці.

**наукова** – захопити студентів науковим пошуком; сприяти розвитку аналітичного мислення майбутніх філологів; забезпечити процес оволодіння інструментарієм науково-дослідної роботи;

**виховна** – відновлення історичної пам'яті, виховання національної свідомості, утвердження національної гідності громадянина незалежної України шляхом наполегливого й систематичного вивчення літературних пам'яток давньої доби, які є одним із основних джерел знань про минуле українського народу.

#### **Завдання курсу:**

- простежити загальні закономірності й логіку розвитку літературного процесу X-XVIII століть;
- осмислити вплив християнства на розвиток українського художнього слова;
- визначити роль художньої літератури в суспільно-політичному житті давньої України;
- простежити особливості фольклорно-літературних взаємин тієї доби;

- розкрити сутність культурно-історичних феноменів давнього письменства, акцентуючи увагу на його визначних постатях і пам'ятках;
- визначити місце давньої української літератури епохи Середньовіччя в контексті західноєвропейських літератур;
- навчити студентів читати, коментувати й аналізувати твори давнього українського письменства.

### 3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

#### «Фольклор»

#### «Давня українська література»

У результаті засвоєння дисципліни у студентів буде сформовано такі **компетентності**:

- **науково-дослідницька компетенція**: здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; володіння науково-дослідними методами фахового спрямування; вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми, добирати аргументи, ухвалювати рішення; обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації; критична обізнаність та інтелектуальна чесність; здатність нестандартно виконувати типові й неординарні завдання; вміння застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- **самоосвітня компетенція**: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного потенціалу і самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства й успіху;

- **філологічна**: теоретико-методологічна і категоріальна обізнаність у загальнонаукових і спеціальних методах та дослідницьких підходах розуміння естетико-практичної значущості філологічного знання; володіння ключовими поняттями літературознавства і фольклористики, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у давні історичні епохи й у сучасному контексті розвитку гуманітаристики;

- **літературознавча**: знання про основні тенденції розвитку і своєрідність мовно-літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури і фольклору; розуміння основних проблем теорії літератури: література і дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод у літературі; проблем поетики: (образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка тощо);

- **комунікативна професійно-орієнтована**: здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування і контексту; здатність вільно й ефективно використовувати українську мову для розв'язання комунікативних завдань.

- **літературознавчо-критична**: здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

##### «Фольклор»

Тематичний план для денної форми навчання

| №   | Назви змістових модулів, тем                     | Усього    | Розподіл годин за видами робіт |          |           |             |               |          | Самост. робота |
|---|--|-----------|--------------------------------|----------|-----------|-------------|---------------|----------|----------------|
|   |  |           | Аудиторна                      |          |           |             |               |          |                |
|   |  |           | Лекції                         | Семінари | Практичні | Лабораторні | Індивідуальні | МКР      |                |
| <b>Змістовий модуль 1</b>   |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| <b>Фольклор. Основні світоглядні системи українського фольклору</b> |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| 1.  | Фольклор. Періодизація усної народної творчості. | 4         | 2                              | 2        |           |             |               |          |                |
| 2.  | Первісні уявлення слов'ян. Міфологія.            | 18        | 2                              | 2        | 4         |             |               |          | 10             |
| 3.  | Жанри фольклору.                                 | 26        | 2                              | 4        | 6         |             |               |          | 24             |
|   | Модульний контроль                               | 2         |                                |          |           |             |               | 2        |                |
|   |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
|   | <b>Усього</b>                                    | <b>60</b> | <b>6</b>                       | <b>8</b> | <b>10</b> |             |               | <b>2</b> | <b>34</b>      |

Тематичний план для заочної форми навчання

| №   | Назви змістових модулів, тем                    | Усього    | Розподіл годин за видами робіт |          |           |             |                      |     | Самост. робота |
|---|---|-----------|--------------------------------|----------|-----------|-------------|----------------------|-----|----------------|
|   |   |           | Аудиторна                      |          |           |             |                      |     |                |
|   |   |           | Лекції                         | Семінари | Практичні | Лабораторні | семестровий контроль | МКР |                |
| <b>Змістовий модуль 1</b>   |   |           |                                |          |           |             |                      |     |                |
| <b>Фольклор. Основні світоглядні системи українського фольклору</b> |   |           |                                |          |           |             |                      |     |                |
| 1.  | Фольклор. Міфологія. Первісні уявлення слов'ян. | 19        | 2                              |          |           | 2           |                      |     | 15             |
| 2.  | Жанри фольклору.                                | 26        | 2                              |          |           | 2           |                      |     | 22             |
|   | <b>Семестровий контроль</b>                     | <b>15</b> |                                |          |           |             | <b>15</b>            |     |                |
|   | <b>Усього</b>                                   | <b>60</b> | <b>4</b>                       |          |           | <b>2</b>    | <b>15</b>            |     | <b>37</b>      |

**«Давня українська література»**  
Тематичний план для денної форми навчання

| №   | Назви змістових модулів, тем                       | Усього    | Розподіл годин за видами робіт |          |           |             |               |          |                |
|---|--|-----------|--------------------------------|----------|-----------|-------------|---------------|----------|----------------|
|   |  |           | Аудиторна                      |          |           |             |               |          | Самост. робота |
|   |  |           | Лекції                         | Семинари | Практичні | Лабораторні | Індивідуальні | МКР      |                |
| <b>Змістовий модуль 1</b>                                   |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| <b>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І РЕНЕСАНСУ</b> |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| 1   | Література зрілого Середньовіччя                   | 12        | 2                              | 4        | 4         |             |               |          | 2              |
| 2   | Література пізнього Середньовіччя і доби Ренесансу | 4         | 2                              |          |           |             |               |          | 2              |
|   | Модульний контроль                                 | 2         |                                |          |           |             |               | 2        |                |
|   | <b>Разом</b>                                       | <b>18</b> | <b>4</b>                       | <b>4</b> | <b>4</b>  |             |               | <b>2</b> | <b>4</b>       |
| <b>Змістовий модуль 2</b>                                   |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| <b>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ БАРОКО</b>                    |  |           |                                |          |           |             |               |          |                |
| 3   | Література Раннього Бароко                         | 7         | 2                              |          | 2         |             |               |          | 3              |
| 4   | Література Зрілого Бароко                          | 9         | 2                              | 2        | 2         |             |               |          | 3              |
| 5   | Література Пізнього Бароко                         | 9         | 2                              | 2        | 2         |             |               |          | 3              |
|   | Модульний контроль                                 | 2         |                                |          |           |             |               | 2        |                |
|   | <b>Разом</b>                                       | <b>27</b> | <b>6</b>                       | <b>4</b> | <b>6</b>  |             |               | <b>2</b> | <b>9</b>       |
|   | Підготовка та проходження контрольних заходів      | 15        |                                |          |           |             |               |          |                |
|   | <b>Усього</b>                                      | <b>60</b> | <b>10</b>                      | <b>8</b> | <b>10</b> |             |               | <b>4</b> | <b>13</b>      |

Тематичний план для заочної форми навчання

| №   | Назви змістових модулів, тем                  | Усього    | Розподіл годин за видами робіт |          |           |             |               |     |                |
|---|---|-----------|--------------------------------|----------|-----------|-------------|---------------|-----|----------------|
|   |   |           | Аудиторна                      |          |           |             |               |     | Самост. робота |
|   |   |           | Лекції                         | Семинари | Практичні | Лабораторні | Індивідуальні | МКР |                |
| <b>Змістовий модуль 1</b>                                   |   |           |                                |          |           |             |               |     |                |
| <b>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І РЕНЕСАНСУ</b> |   |           |                                |          |           |             |               |     |                |
| 1   | Література Середньовіччя і доби Ренесансу     | 19        | 2                              |          |           |             |               |     | 17             |
|   | <b>Разом</b>                                  | <b>19</b> | <b>2</b>                       |          |           |             |               |     | <b>17</b>      |
| <b>Змістовий модуль 2</b>                                   |   |           |                                |          |           |             |               |     |                |
| <b>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ БАРОКО</b>                    |   |           |                                |          |           |             |               |     |                |
| 3   | Література українського Бароко                | 26        | 2                              | 2        | 2         |             |               |     | 20             |
|   | <b>Разом</b>                                  | <b>26</b> | <b>2</b>                       | <b>2</b> | <b>2</b>  |             |               |     | <b>20</b>      |
|   | Підготовка та проходження контрольних заходів | 15        |                                |          |           |             |               |     |                |
|   | <b>Усього</b>                                 |           | <b>4</b>                       | <b>2</b> | <b>2</b>  |             |               |     | <b>37</b>      |

## 5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### «Фольклор»

#### **Фольклор**

Наука про фольклор. Відображення в народнопоетичній творчості різних епох суспільних поглядів трудового народу, його історії, моральних та естетичних ідеалів.

Взаємозв'язок фольклору з літературою, етнографією, музикою, театром, образотворчим мистецтвом і кіно. Загальнослов'янська основа української народнопоетичної творчості. Специфіка фольклору як мистецтва слова, його художня своєрідність. Взаємозв'язок жанрів фольклору.

#### **Первісні уявлення слов'ян. Міфологія**

Перші відомості про фольклор у давньоруській літописній та давній українській літературі. Народнопоетична творчість і релігія. Культурно-історичні пам'ятки і фольклор.

Поняття міфу. Різномісцевість, дослідження.

Світові образи фольклору (дерево життя, віща птиця, доля, злидні, вода, вогонь та ін.) у зв'язку з міфами та образами прадавніх народів.

#### **Жанри фольклору**

Загальна характеристика обрядової поезії. Тематично-художні цикли, їх зв'язок зі світоглядом хлібороба, його господарською діяльністю, побутом.

Визначення думи. Специфічні особливості жанру, класифікація. Походження та історичний розвиток дум, взаємодія з іншими жанрами. Відомості про виконавців дум, визначних кобзарів та лірників.

Сімейний характер родинно-обрядової поезії. Відображення в ній анімістичних уявлень наших предків. Аграрний характер обрядів і творів.

Весільний обряд і поезія.

#### **Героїчний епос.**

Соціально-обрядові пісні, їх зв'язок із соціальними явищами, захистом рідної землі від іноземних загарбників. Художня специфіка цих творів. Пісні козацькі, антикріпосницькі, рекрутські, чумацькі, бурлацько-наймитські та заробітчанські.

Родинно-обрядові пісні, ідейно-тематична своєрідність цих творів.

## ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### «Давня українська література»

#### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

#### УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І РЕНЕСАНСУ

##### Вступ

**Предмет і завдання курсу** давньої української літератури X-XVIII ст., її місце в історії української літератури, зв'язки з українською народною творчістю, вступом до літературознавства й старослов'янською мовою. Давня українська література з погляду радянського й пострадянського літературознавства.

Поняття про літературну пам'ятку, її редакції, списки. Рукописна традиція, сучасне поняття й розуміння авторського права. Характер і типи давніх рукописів. Основні типи почерків (установ, півустанов, скорочення) і матеріалів письма (пергамент, папір). Художнє оформлення рукописів.

**Періодизація** української літератури X-XVIII ст.. **Особливості аналізу** літературного тексту X-XVIII ст., використання досвіду міфологічної, культурно-історичної, психологічної та інших шкіл. Багатомовність літератури тієї доби.



## Література епохи Середньовіччя

Хронологічні межі епохи в різних європейських літературах. Типологія Європейського Середньовіччя. Християнська релігія як чинник у розвитку європейської цивілізації епохи Середньовіччя.

Роль Київської Русі в історичній долі українського народу, її досягнення в політичному, економічному й культурному житті як початок цивілізації українського народу. Міжнародний авторитет Київської Русі. Династичні зв'язки великих київських князів. Анна, королева Франції, її роль у поширенні освіти у Франції.

Запровадження в Київській Русі християнства, його значення для державної, етнічної та культурної єдності. Поширення нових норм співжиття, звичаїв і традицій. Роль християнства в розвитку писемності, культури, мистецтва й освіти.

Загальні поняття про культуру й мистецтво Київської Русі. Культурна програма Ярослава Мудрого. «Книги – морська глибина». Софія Київська як зразок архітектури, мистецтва та центр освіти й писемності.

Давня українська література як синтез усної народної творчості й перекладної літератури. Етнічні терміни на позначення українського народу – руський, руський, російський, український – як синоніми назв нашого народу на різних етапах його історичного розвитку.

**Перекладна література Київської Русі.** Перекладна література як частина художнього спадку Київської Русі, її значення й місце в літературному процесі. Різниця між тогочасними й сучасними розуміннями перекладної літератури й принципів перекладу. Жанри перекладної літератури – Біблійні книги, апокрифи, житійна література, науково-природничі книги, історико-повістева література, збірники афоризмів.

**Біблія** як книга Божа (основа релігійного вчення), як книга людська (багатовіковий запас людських знань), як історичний документ про історію єврейського народу, як пам'ятка світової культури. Походження Біблії, її складові частини – Старий Заповіт (особливості Книги Псалмів, Пісні Пісень, Книги пророка Єзекіїля, Книги приповістей Соломона); Новий Заповіт (особливості Євангелій, Одкровення Іоанна). П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький – перекладачі Біблії українською мовою.

**Апокрифи** (старозавітні, новозавітні, есхатологічні), їх походження як народних творів на біблійні теми. Мотиви апокрифів в українській літературі (описи пекла в «Енеїді» І. Котляревського).

**Ораторсько-проповідницька проза**, найпопулярніші збірники: «Златоструй», «Пчела», «Торжественник», «Ізмарагд» та інші.

**Перекладна світська повість:** «Олександрія», «Девгенево діяння», «Варлаам та Йоасаф» й інші.

«Пчела» – збірник афоризмів. Науково-природничі книги – «Фізіолог», «Шестоднев», «Християнська топографія» Козьми Індикоплова, їх значення для ознайомлення давнього українського читача з навколишнім світом. Історичні **хроніки Георгія Амартола** й **Іоанна Малали** як джерела для знайомства зі всесвітньою історією.

**Оригінальна література Київської Русі.** Літописання. Загальна характеристика **літописів**, їх світове значення. Різні теорії походження давніх українських літописів. Літописне зведення. Використання різних джерел. Загальноруські й регіональні літописи.

«**Повість минулих літ**». Питання про генезис, редакції й списки «Повісті...». Джерела – біблійні оповіді, зразки усної народної творчості й дружинної поезії, юридичні документи, спогади учасників тієї чи іншої події, свідчення самого літописця. Основна ідея твору – єдність Київської Русі. Ідейно-тематичний зміст «Повісті...», легендарно-оповідні жанри (про заснування Києва, смерть князя Олега від свого коня, Кирила Кожум'яку тощо).

**Київський літопис** (XII ст.) як продовження «Повісті...». Спільне й відмінне між ними – локальне відображення подій (тільки Київське князівство), звуження політичного ідеалу (боротьба за стольний град Київ і вузько місцеві інтереси), композиційна нечіткість, перевага

фактографічних описів над белетристичними елементами. Літописні оповіді про борове проти половців. **Оповідання про похід князя Ігоря проти половців** (1185) і його значення для розуміння художнього розкриття події в «Слові о полку Ігоревім».

**Ораторсько-проповідницька проза.** Два види проповідей – проста (елементарні основи християнської релігії й співжиття) й урочиста, яка порушувала важливі суспільно-політичні питання й яка побудована за всіма правилами ораторського мистецтва.

**Дидактичне красномовство.** «**Повчання дітям**» (близько 1117) **Володимира Мономаха** як взірць дидактичного красномовства. Жанрові особливості. Автобіографічна й дидактична частини. Образ державного діяча, воїна, патріота, людини й письменника. Підпорядкування особистих інтересів загальнодержавним. Кодекс правителя й людини. Думка автора про значення освіти та знання іноземних мов. «А коли добре щось умієте – того не забувайте, а чого не вмієте – то того учітесь».

**Урочисте красномовство.** «**Слово про Закон і Благодать**» (середина XI ст.) **митрополита Іларіона** – блискучий зразок урочистого красномовства й тогочасної публіцистики. Патріотичний зміст твору – звільнення Київської Русі з-під релігійного диктату Візантії, гордість за свою Вітчизну. Композиція твору, роль у ньому антитези Закон – Благодать і метафори (Закон – світло місяця, нічний холод; Благодать – сонячне сяйво, тепло). Значення образів язичницьких князів Ігоря й Святослава в історії Київської Русі. Образ князя Володимира – хрестителя Русі, просвітника, порівняння його ролі в історії народу з роллю Костянтина-Кирила. Вимога автора – канонізувати князя Володимира.

«**Слова**»-**проповіді Кирила Туровського** (друга половина XII ст.) як вищий здобуток ораторської прози Київської Русі. Відомості про автора. Алегорично-символічна інтерпретація біблійних мотивів, використання описань природи для розкриття основної ідеї проповіді.

**Житійна (агіографічна) література.** Основні типи житійної літератури – княжі життя («Сказання про Бориса і Гліба», життя княгині Ольги й князя Володимира) й життя ченців-богоугодників («Житіє Феодосія Печерського»). Використання біографічних фактів для пропаганди патріотизму й відмови від насильства як прикладів для наслідування.

**Патерики**, їх будова. **Києво-Печерський Патерик** (20-і роки XIII ст.). Джерела. Патерикова новела як основна композиційна одиниця. Особливості структури сюжету новел. Мотив чуда в структурі сюжету. Церковно-легендарний зміст, патріотична спрямованість і дидактика Києво-Печерського Патерика. Образи Нестора, Симона, Полікарпа.

«**Слово о полку Ігоревім**». Історія відкриття й видання твору. Проблема його автентичності. Вивчення «Слова...» в Україні – М. Максимовичем, О. Огоновським, Ф. Колессою, Я. Щуратом, І. Франком, В. Перетцем, Б. Лепким, С. Пінчуком, С. Гординським та іншими.

Проблема авторства й часу написання пам'ятки. «Слова...» й літописні повісті про похід Ігоря. Основна ідея твору. Питання про жанр пам'ятки. Образ Руської землі. Персонажі пам'ятки – Боян як історична особа, попередник автора «Слова...» та як символ співця-патріота; порівняльна характеристика князів Ігоря та Всеволода (художній образ Ігоря та історична особа); образ великого князя київського Святослава; образ Ярославни.

Українські переклади й переспіви «Слова...» М. Шашкевича, М. Максимовича, Панаса Мирного, С. Руданського, Ю. Федьковича, І. Франка, М. Рильського, Л. Махновця, Н. Забіли та інші. Переклад і проблема жанру. Історико-літературне значення «Слова...».

**Паломницька проза.** Паломництво (пілігримство) як явище збагачення середньовічної культури, його просвітницькі засади. «**Хоженіє**» ігумена Даниїла – зразок паломницької прози. Причини її виникнення й значення для ознайомлення народів Київської Русі з далекими країнами, зокрема зі Святою землею. Умови подорожі героя, їх відображення у творі. Патріотизм автора, його дипломатична місія. Відомості про Київську Русь, Візантію й Палестину доби хрестових походів, звичаї та культура цих країн. Образ оповідача.

Еволюція жанрово-стильової системи письменства середини XIII – середини XV століття. Увиразнення особливостей етнічної самобутності східнослов'янських літератур. Другий південнослов'янський вплив.

**Літописання.** Продовження традицій жанру. Особливості використання фольклорного матеріалу, белетризація розповіді. **Галицько-Волинський літопис** – визначна пам'ятка XIII ст. Жанрова самобутність і своєрідність, нові риси воїнської повісті й спроба створення нового типу ідеального героя. Образи князів Романа й Данила. Патріотичне оповідання про Євшан-зілля, його інтерпретація в історичній сазі «Ор і Сирчан» І. Франка, поеми «Євшан-зілля» М. Вороного, оповіданні «Євшан-зілля» Л. Мосендза.

### Література Ренесансу (друга половина XV – кінець XVI століття)

**Українська латиномовна й польськомовна поезія** як ренесансне явище української культури, форма взаємодії вітчизняних і європейських культурних традицій. Використання в поезії історичних, міфологічних і біблійних образів. Ритмічна структура творів.

«**Прогностична оцінка поточного 1483 року**» **Юрія Дрогобича** – перша друкована книга українського автора.

Поетична спадщина **Павла Русина** з Кросна. Автобіографія, краса рідної землі в збірці «**Пісні Павла Русина з Кросна**». Буколічні мотиви в «**Еклезії**» **Григорія Чуя Русина** з Самбора.

Поема «**Роксоланія**» (1584) **Севастяна Кленовича** як видатне явище ново латинської поезії в Україні. Жанрова своєрідність та особливості твору. Образна система. Функції легенд і переказів у структурі поеми. Описи побуту, господарської діяльності українців, природи, міст тощо.

Запровадження **книгодрукування** в Україні, суперечки про його початки. Видавнича діяльність **Івана Федорова** в Україні (львівські «**Апостол**» і «**Буквар**», «**Острозька Біблія**»). Краєзнавчий матеріал про друкаря.

**Літературна полеміка** кінця XV – початку XVII ст. як самобутне явище національного письменства, її різномовність. Полемічна література як своєрідна публіцистика на зламі століть, її місце в історії української літератури й суспільно-політичної думки в Україні. Використання полемістами традицій та ідей західноєвропейської Реформації. Жанрова специфіка полемічної літератури: полемічні трактати, памфлети, послання, відкриті листи, діалоги. Барокові риси полемічних творів: символіка, метафоризація традиційних сюжетів. Чотири підходи до теми християнського віровчення в національному письменстві: православний, греко-католицький, протестантський, єзуїтський.

Роль польського єзуїта **Петра Скарги** та його книги «**Про єдність Церкви Божої**» (1577) у розгортанні міжконфесійної полеміки в Україні. **Календарна реформа Григорія XIII** (1582) і боротьба проти григоріанського (нового стилю) календаря. Причини й наслідки Берестейської церковної унії (1596), оформлення двох церков – української православної й уніатської (греко-католицької).

Острозький гурток і його місце в розвитку національної освіти й літератури. Творчість **Герасима Смотрицького**. Біографічні дані. Основні частини його трактату «**Ключ царства небесного**» (1587), його полемічне спрямування. Релігійні та суспільно-політичні погляди Г. Смотрицького, причини його виступу проти календарної реформи 1582 р. «**Календар римський новий**».

Творчість **Івана Вишенського**. Основні віхи життя й творчості письменника. Афон у житті й творчості полеміста, історія його подорожі в Україну. Заперечення Іваном Вишенським західної (римсько-католицької) цивілізації, його виступи проти поширення західної освіти й науки. Твори Івана Вишенського до Берестейської церковної унії. Критика соціальної дійсності в «**Писанні до всіх обще, в Лядской землі живущих**» і «**Викритті диявола-світодержця**». Авторська концепція ідеального суспільства, її консерватизм і утопічність.

Твори Івана Вишенського після Берестейської церковної унії, її зображення в «*Писанні к утекшим от православної віри єпископам*». заклик до боротьби з католицизмом і шляхетською Річчю Посполитою.

Жанрова різноманітність творів Івана Вишенського – послання, трактати, памфлети, діалоги, діалоги-інвективи, органічне поєднання стилю послання та імітація діалогу з допомогою риторичних і окличних речень. Значення творчості Івана Вишенського.

Анонімний трактат «*Пересторога*». Питання авторства. Гуманізм твору, своєрідність трактування історії українського народу. Агітація за розвиток національної культури й освіти. Художні засоби у творенні образів князя Острозького, Іпатія Потія, Кирила Терлецького, Михайла Рогози та інших. Особливості стилю.

Творчість *Мелетія Смотрицького*. Життя і творчість письменника. Суспільна значущість і літературні якості «*Треносу*» (1610) Мелетія Смотрицького. Персоніфікація образу Матері-Церкви. Композиційні особливості. Мовне й художнє багатство твору. Широкий відгомін серед широких суспільних кіл. Мелетій Смотрицький – автор «*Граматики словенської*» (1619). Оборона православної церкви та її права на розвиток у трактатах «*Виправдання невинності*» (1621), «*Оборона виправдання*» (1621). Перехід полеміста в уніатський табір. Спроба перегляду політично-церковних позицій і нового погляду на унію як фактор національної єдності та порятунку від міжусобної війни на релігійному ґрунті: «*Апологія*» (1628), «*Паренезис*» (1629).

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

### УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ БАРОКО

#### Література доби Бароко (кінець XVI – кінець XVIII століття)

Хронологічні межі письменства бароко та його генеза: *Раннє Бароко* (кінець XVI – 20-і роки XVII ст.), *Зріле Бароко* (30-і роки XVII ст. – 10-і роки XVIII ст.), *Пізнє Бароко* (20-і – 90-і роки XVIII ст.). Місце бароко в історії української й загальноєвропейської культури.

#### *Раннє Бароко (кінець XVI ст. – 20-і роки XVII століття)*

Початок віршової та драматичної літератури. Причини появи нових літературних жанрів – віршування й шкільної драми, їх зв'язок із шкільною освітою. Курс піітики як основи знань про мистецтво поетичного слова. Поняття про панегіричні, історичні й моралізаторські вірші. Два типи віршування – нерівноскладове й силабічне. Національні ознаки українського письменства епохи Бароко: культивування козацької тематики, етногенетичний міф про походження українського народу в літературі.

Панегірична поезія. «*Вірші на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного*» (1622) *Касіяна Саковича* – кращий зразок панегіричної поезії. Використання історичного й біблійного матеріалів для розкриття всебічної діяльності гетьмана як державного й військового діяча, як мецената й добродійника Київської колегії. Драматичні елементи (діалоги) в структурі твору, використання поетики ораторського мистецтва. Патріотизм «*Віршів на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного*», афористичність художньої мови.

Шкільна драма, її зв'язок із європейським театром, шкільною практикою в Західній Європі. Декламації та діалоги як початкові форми шкільної драми. Інтермедії – своєрідний жанр української драматургії. Час їх виникнення, походження й ідейно-естетичні функції. Питання авторства. *Інтермедії про Климка і Стецька, Максима Рицька і Дениса* до драми «Трагедія, або Образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя» (1619) Якуба Гаватовича. Джерела сюжетів, зображення народного життя й побуту. Комічні образи. Роль народної мови в інтермедіях.

#### *Зріле Бароко (30-ті роки XVII століття – 10-ті роки XVIII століття)*

Подальший розвиток полемічної прози. Полемічна творчість *Іоанукія Галятовського*, її проблематика. Барокові ознаки публіцистики письменника. Антимагометанське спрямування трактатів «*Лебідь*» (1679) і «*Магометів коран*» (1683). Алгоритичні образи

Лебеда та Яструба. Використання мандрівних новелістичних сюжетів на засадах барокової поетики, розробленої самим автором.

**Ораторська проза.** Дві школи проповідників у другій половині XVII ст. (київська та латино-польська). Естетизація релігійного ідеалу в бароковій ораторській прозі. «**Наука, або Спосіб складання казань**» (1659) **Іоанкія Галятовського** як вершинне досягнення практики й теорії барокової проповіді. Роль і місце тем и в творі, використання логічних і курйозних запитань, порівнянь, алегорії, метафори як обов'язкових складових барокових казань. Орієнтація на рівень освіченості аудиторії. Місце вставних сюжетів у композиції казання. Біблійна образність (Богородиця, Ісус Христос, апостоли, святі).

**Історично-мемуарна проза.** Визвольна війна під керівництвом Б. Хмельницького й наступні політичні події в Україні та їх значення для зростання інтересу до історії рідного народу, поштовх до розвитку історіографії й історичної прози.

Крайові (місцеві) літописи. Використання в них попередніх літописних традицій. **Густинський літопис** – пам'ятка української історичної прози та історіографії XVIII ст. Питання авторства й датування (Густинський монастир, 1623-1627, укладач – Захарія Копистянський; 1670 р., переписав М. Лосицький). Композиція твору. Белетризація оповіді. Заключні частини – «Про походження козаків», «Про запровадження нового календаря», «Початок унії». «**Кройника**» Феодосія Сафоновича (1672-1673) – нова спроба викладу історії України з найдавніших часів. «**Синопис**» (1674) – новий етап у розробці історичного матеріалу та історичної концепції. Проблема авторства.

**Козацькі літописи** – самобутнє явище національної культури, ідеології та літератури. Втілення в них барокової моделі історії України. Утвердження головної ролі козацтва в суспільному житті. Умотивування її через розробку козацького міфу. Козацькі літописи в науковій оцінці вчених і художній творчості українських письменників.

«**Літопис Самовидця**». Питання авторства. Час написання, історія публікації. Жанрова структура. Зміст літопису. Відтворення подій національно-визвольної війни в Україні та їх суб'єктивна оцінка автором. Самобутній погляд на Богдана Хмельницького та інших гетьманів і козацької старшини. Використання фольклорних елементів. Мова, стиль і художні засоби твору. Використання П. Кулішем у романі «Чорна рада» літописного опису Ради 1663 року.

«**Дії презильної битви Богдана Хмельницького, гетьмана Запорозького, з поляками**» (1710) **Григорія Граб'янки** як патріотичний маніфест козацько-українського автономізму. Політичні погляди автора в творі. Використання матеріалу про життя нашого народу з польських хронік, національних літописів. Увага автора до зображення батальних сцен, військового побуту. Композиційна роль жанру оповідань («сказаній»). Відтворення образів козаків, державних діячів. Поетика образів Богдана Хмельницького та Якіма Сомка. Архаїзація мови як прийом стилю бароко.

«**Сказання про війну козацьку з поляками...**» (1720) **Самійла Величка**. Спроба аналізу та узагальнення національного життя України XVII – XVIII ст. Творче використання документальних, фольклорних і літературних матеріалів, авторські роздуми. Жанрова та стильова особливість літопису. Роль літописного оповідання й повісті в структурі літопису. Образна система. Поетика образів Богдана Хмельницького, Івана Сірка, Івана Мазепи та інших державних і військових діячів. Місце хроніки Самійла Зорки та «Домової війни» С. Твардовського в композиції літопису.

**Історична поезія.** Зображення в ній суспільно-політичних обставин свого часу. Увага поетів до діяльності козацтва, козацької старшини, державних діячів. Вірші про визвольну війну під проводом Богдана Хмельницького та козацтва. Барокова антитеза як засіб увиразнення героїчного духу та військової мудрості українців. Бароковий образ України-Матері в анонімній історичній поезії. Вплив фольклору на поетику віршів та їх ідейне спрямування. Метафоризація мови.

**Метафізична поезія**, її зв'язок із конкретними потребами епохи. Елегійність творів, світські мотиви в духовній ліриці, культивування мотивів людських чеснот. Барокові ознаки духовної поезії. Збірка *«Перло многоцінне»* (1646) **Кирила Транквіліона-Ставровецького**. Жанрові форми поезій. Композиція збірки, поєднання в ній прозових і поетичних творів. Зв'язок віршів із слов'янсько-візантійською традицією. Спрямування творів збірки на церковну, проповідницьку й навчальну практики. Висвітлення автором морально-етичних мотивів. Образи Ісуса Христа, ченців, Премудрості, гріхів. Барокова поетика твору.

Поетична творчість **Лазаря Барановича**. Збірка *«Аполлонова лютня»* (1671), її зміст (відтворення сучасності, український побут і природа). Розробка поетом образів Богородиці, смерті. Поєднання у віршах християнських і язичницьких мотивів. Барокові ознаки збірки.

Поетична творчість **Івана Величковського**. Барокова поетика у збірках *«Зегар цілий і полузегарек»* (1690) і *«Молоко від віці пастиру належне»* (1691). Структура збірок, жанрова своєрідність курйозних віршів, художня майстерність, використання алегоричних образів, релігійної символіки, образів Ісуса Христа, Богородиці, святих. Образи українських історичних діячів у поезії І. Величковського: Антонія Печерського, Варлама Ясинського, Івана Самойловича, Лазаря Барановича. Жанрові особливості епіграм І. Величковського на біблійні та житійні сюжети.

Поетична спадщина **Климентія Зіновієва** як енциклопедія суспільно-культурного життя України кінця XVII – початку XVIII ст. Жанрове розмаїття та композиційні особливості збірки *«Вірші. Приповісті посполитих»*, провідне місце віршів-епіграм. Філософсько-дидактичні, просвітницькі, моралізаторські мотиви книжки. Панегірики представникам різних професій. Образи людини праці, ченця, козака, жінки, представників різних соціальних верств. Алегоричні образи смерті, багатства, бідності. Зв'язок віршів К. Зіновієва з фольклорною традицією. І. Франко про творчість поета.

Поетична спадщина **Феофана Прокоповича**. Біографічні дані, осмислення різних імен поета, суспільно-політичні, літературно-естетичні й педагогічні погляди Ф. Прокоповича.

Вірш *«Епінікіон»* (1709), його зв'язок із античною літературою (епінікії на честь переможців олімпійських ігор). Образи Петра I, Івана Мазепи, антиісторичність у засудженні останнього як «изверга отечества», підтримання загарбницької політики царизму щодо України.

Промонархічна орієнтація автора як основа ідейного спрямування віршів *«Запорожець, який розкаюється»* і *«За Могилою Рябою»* (1711). Ритмічна структура творів, особливості мови.

Латиномовний вірш *«Папський вирок Галілеєві»* як поетичний виступ на захист Галілео Галілея й науки.

Творчість **Івана Мазепи**. Життєвий шлях і політично-військова діяльність Івана Мазепи, гетьмана Лівобережної України, борця за свободу України, мецената й покровителя Києво-Могилянської академії. Листи Івана Мазепи до Мотрі Кочубеївни – перший в українській літературі зразок любовного епістолярю.

Поетична творчість Івана Мазепи. Зміст і політична тенденція *«Думи»* (*«Всі покою щиро прагнуть...»*). Авторство *«Пісні про чайку»*, її популярність.

**Драматургія**. Шкільний театр як джерело розвитку драматургії. Теорія драми в курсах поетик. Барокові засади поетик. Тематичні цикли драми: різдвяний та великодній. Основні драматичні жанри: діалоги, декламації, містерії, міраклі, мораліте, історична драма.

*«Слово про збурення пекла»* – містерія великоднього циклу. Вплив народної культури на засвоєння та трансформацію біблійного сюжету. Характерні особливості поетики образів: Ада, Люципера, Христа, Соломона. Втілення ідеї справедливості в образі Ісуса Христа. Апокрифічні елемента сюжету.

*Драми-міраклі*. Особливості композиції драми *«Олексій, чоловік божий»* (1673-1674). Трансформація житійного сюжету, його залежність від агіографічної традиції. Система образів

драми. Культивування християнських ідеалів через образ Олексія. Алегоричні й міфологічні персонажі драми. Поетика весільного обряду в інтермедії «Іграніє свадьби». Бароккові ознаки твору.

Зародження жанру *історичної драми*. Трагікомедія «**Владимир**» (1705) **Феофана Прокоповича**, її місце в розвитку жанру. Літописні засади сюжету. Авторська інтерпретація історії хрещення України. Використання теоретичних засад власно розробленої поетики в композиції твору. Місце барокових елементів у драмі. Образна система твору: князь Володимир, філософ, князі Борис і Гліб, сатиричні образи жерців Жеривола, Піяра й Курояда. Імена персонажів як один із художніх засобів характеристики негативних персонажів. І. Франко про драму.

**Інтермедії** як складова драматургії зрілого бароко. Нові особливості поетики: ускладнення сюжету, нові образи, особливості мови.

#### **Пізнє Бароко (20-90 роки XVIII століття)**

Розвиток традиційних і зародження нових жанрів у письменстві, вплив на них поетики народної культури. Особливості соціального функціонування літератури в дану епоху. Взаємодія барокових і просвітницьких тенденцій у літературі.

**Драма «Милість Божя»** (1728) анонімного автора, друга спроба відтворення історичної тематики засобами драматичного мистецтва й перша драма про Богдана Хмельницького. Залежність сюжету від політичного контексту, його двоплановість. Осмислення суспільного життя в Україні. Образи Богдана Хмельницького, козаків, дітей. Бароковий характер твору, місце в ньому алегоричних образів України, Вісти, смотріння Божого. Монологи як форма організації тексту.

**Драма-мораліте «Воскресіння мертвих»** (1747) **Георгія Кониського** як спроба органічного поєднання релігійного сюжету й соціального конфлікту та його розв'язання через релігійне повчання й покарання. Композиція і зміст шкільної драми, її дидактизм. Прийом контрасту при творенні образів Діоктита та Гіпомена. Алегоричні образи Терпіння, Відради, диявола.

**Інтермедії** та їх місце в історії національної драматургії. Інтермедії до драм Митрофана Довгалевського та Георгія Кониського. Засоби типізації персонажів. Поєднання в сюжетах побутових і соціально-політичних проблем. Антитеза як форма організації образної системи. Образи козака, селян, литвина, ляха, москаля, циганів. Мова творів.

**Вертепна драма**. Своєрідний характер українського лялькового театру-вертепу як синтезу літературної та фольклорної традицій, поєднання біблійних і світських мотивів. Історія вивчення вертепу.

Будова вертепу та його театральна техніка. Основні зразки вертепних скриньок (Сокиринський і Куп'янський). Дві частини вертепної драми – біблійна й інтермедійна. Переосмислення релігійної частини вертепу відповідно до нового культурного їх розуміння і сприйняття. Традиційні образи – цар Ірод, три царі (три князі, три гетьмани), образ української матері-страдниці Рахілі.

Інтермедійна частина вертепу – основні мотиви та образи. Запорожець – центральна фігура у вертепній виставі. Фольклор у вертепі.

**Історично-мемуарна проза**. «**Історія русів**» як підсумок розвитку барокової історіографії, взірць політичного памфлету. Гіпотези про авторство. Структура сюжету. Намір синтетичного огляду історичного шляху українського народу та способи його реалізації. Публіцистично-художній пафос, антимонархічна й антиклерикальна спрямованість твору. Політичний ідеал автора та новаторський підхід до висвітлення історії. Образи історичних діячів Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Івана Мазепи, Павла Полуботка. Образи російських історичних осіб (Петро I, Олександра Меншикова). Засудження політики царизму щодо України. Роль і місце монологів у композиції твору.

**Творчість мандрівних дяків.** Причини появи в українській літературі XVIII ст. творчості мандрівних дяків (циркачів, пиворізів), їх роль у поширенні освіти серед широких народних мас, у розвитку драматургії та театру, у наближенні шкільної премудрості до народу.

Інтерпретація традиційних сюжетів і мотивів на засадах «низового» бароко. Модель світу, розроблена мандрівними дяками. Використання народної мови та фольклорних мотивів і засобів у створенні власних творів. Особливості використання біблійних сюжетів, наближення їх до потреб буденного життя. Сміховий світ мандрівних дяків, життєрадісність і натуралістична відвертість. Гумористично-сатирична розробка вакхічної теми. Трагікомічні елементи поезії. Збагачення поетичної мови шляхом залучення нових лексичних шарів. Поняття про бурлеск, травестію. Жанрова своєрідність бурлескно-травестійних віршів: вірші-пародії, вірші-орації, вірші-травестії.

**Вірші-пародії.** Естетичний зміст та ідейне спрямування пародій. Жанрові форми віршів-пародій: пародіювання молитов, біблійних текстів, проповідей.

**Вірші-орації**, їх зв'язок із потребами релігійних свят і народною лірикою. Основна тематика. Оригінальне використання засобів самоіронії й елементів бурлескного стилю.

**Вірші-травестії.** Принципи травестування біблійних сюжетів, наявність натуралістичних елементів, їхня естетична функція. Мова творів.

**Сатира**, соціально-політичні обставини виникнення української сатири як окремого жанру. **Сатирично-гумористичні віршовані оповідання** «*Отець Негребецький*», «*Пекельний Марко*», «*Вірша про Кирика*», їх ідейно-художні особливості.

**Антиклерикальна сатира.** Утвердження в ній просвітницьких ідеалів. «*Плач кийвських монахів*» (1786) та додаток до нього. Жанрова природа твору. Прийом самоіронії. Особливості поетики монологів печерських монахів. Інтерпретація твору В. Шевчуком, гіпотеза щодо авторства.

**Соціально-політична сатира**, відображення в ній соціально-політичних обставин в Україні XVIII ст. Іронічний монолог у «*Доказательствах Хама Данилея Кукси потомственних*», функції сатиричних і пародійних деталей. Моделювання процесу розмежування суспільних верств у «*Сатиричному вірші 1764 року*», використання зниженого стилю, імітація розмовної мови як прояв барокової поетики, зв'язок із фольклорною традицією.

Творча спадщина **Івана Некрашевича**, біографічні дані про поета. Інтермедійний діалог «*Ярмарок*»: образи Феська й Фелона, засоби їх творення. Зображення ідеального священика нової генерації та його стосунків з оточенням у віршах «*Ісповідь*» і «*Замисл на попа*». Поетичне відтворення народних звичаїв. Прийом антитези як засіб барокової поетики. Використання традиційного жанру послання в поетичних листах, їхня риторична структура, гумористичний зміст.

**Духовна лірика** православної, греко-католицької церков. Барокові засади її поетики. Зростання емоційної насиченості творів, удосконалення силабічного віршування. Жанрова природа канта, опрацювання в ньому євангельських і агіографічних сюжетів. Зв'язок канта з церковно-релігійними обрядами та народними звичаями. Різдвяні й великодні вірші. «*Богогласник*» (1791) як антологія національної духовної лірики. Особливості композиції, її побутування.

**Медитативно-елегійна лірика**, її провідні образи й мотиви. Розвиток акровірша. Романсові (кантові) тенденції в розвитку інтимної лірики. «*Їхав козак за Дунай*» **Семена Климівського**. Освоєння фольклорної жанрової моделі та тропів. Мотив розлуки закоханих. Літературна історія пісні, її популярність в Україні та за кордоном. Переклади пісні німецькою та французькою мовами.

**Панегіричне й одописне** віршування. Вплив класицизму на тематику й поетику панегіриків та од. Русифікаційні хвилі в Україні за часів Петра I й Катерини II. Поява віршів, написаних наближеною до російської мовою. «*Ода на перший день травня 1761*» **Гната**



**Максимовича** – твір силабо-тонічного віршування. Роль міфологічних образів і буколичних картин. Зв'язок архітекτονіки твору з «Енеїдою» І. Котляревського.

Художньо-поетична модель історії козацтва у «**Розмові Великоросії з Малоросією**» **Семена Діовича**. Втілення у творі ідеї козацького міфу. Персоніфікований образ України, система образів історичних осіб.

Творча спадщина **Григорія Сковороди** як зразок літератури «високого» бароко. Життєпис письменника та історія його дослідження. «Життя Григорія Сковороди» Михайла Ковалевського. Типологічний зв'язок творів Г. Сковороди з вітчизняними літературними традиціями. Синтез у творах письменника традицій фольклору, національної та європейських літератур. Барокові та просвітницькі тенденції стилю поета.

Збірка «**Сад божественних пісень**» (50-80-і роки XVIII ст.), її структура, особливості взаємозв'язку епіграфів і тексту віршів. Використання алегорії *саду* в своєрідній інтерпретації образу. Роль і значення біблійних образів і мотивів у віршах і звернення автора до жанру канта. Соціально-етична проблематика в 10 і 20 піснях. Сатиричний образ аморального світу. Вплив філософських узагальнень на метафізичну лірику. Просвітницькі засади панегіричної поезії (пісні 25-27). Спроби створення пейзажної лірики та естетичні функції пейзажу в 3, 13, 18 піснях. Антитеза *місто-село* в пісні 12. Образи *щастя* (пісня 21), *часу* (пісня 23), *спокою* (пісня 24), *Ісуса Христа* (пісня 29). Новаторські пошуки Г. Сковороди в ритміці, строфіці. Взаємозв'язок силабічного і народнопісенного вірша.

Філософська проза Г. Сковороди та її генетичний зв'язок із традиціями вітчизняного й античного письменства, працями професорів Києво-Могилянської академії. Діалог як новаторський спосіб у жанрових пошуках Сковороди-прозаїка. Його значення в композиції творів. Ранні та пізні діалоги, особливості їх поетики.

Діалог «**Алфавіт, або Буквар світу**». Персоніфікація філософських ідей. Образ Григорія як засіб введення авторських суджень до тексту. Розвиток вчення про пізнання самого себе, людське щастя, споріднену працю. Діалог «**Розмова п'яти подорожніх про істинне щастя в житті**», його жанрова своєрідність.

Діалоги-притчі «**Вдячний Еродій**» та «**Убогий Жайворонок**» як утілення ідеї про моральні та національні засади кохання, розвиток у них барокової антитезної концепції двох натур. Вплив традиції на створення типізованих персонажів. Поєднання жанру притчі й діалогу, надання творам філософського спрямування. Роль авторських реплік і вставних сюжетів. Педагогічні погляди автора.

Збірка «**Байки Харківські**», її генеза. Час і місце створення. Композиція творів і джерела сюжетів. Персонажі байок, втілення в них філософських поглядів автора. Тематика байок. Використання автором прозової форми. Функція філософських роздумів у байках. Місце Г. Сковороди в становленні й розвитку жанру української байки.

### Висновки

Місце давнього українського письменства в світовому культурному процесі. Продовження літературних традицій X-XVIII ст. в українській літературі XIX-XX ст. Давнє національне письменство як засада українського романтизму.

**6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ**  
**6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

**«Фольклор»**

**Денна форма**

| Вид діяльності студента              | Максимальна к-ть балів за одиницю | Модуль 1     |                             |
|--------------------------------------|-----------------------------------|--------------|-----------------------------|
|                                      |                                   | к-ть одиниць | максимальна кількість балів |
| Відвідування лекцій                  | 1                                 | 3            | 3                           |
| Відвідування семінарських занять     | 1                                 | 4            | 4                           |
| Робота на семінарському занятті      | 10                                | 4            | 40                          |
| Відвідування на практичному занятті  | 1                                 | 5            | 5                           |
| Робота на практичному занятті        | 10                                | 5            | 50                          |
| Виконання завдань самостійної роботи | 25                                | 1            | 25                          |
| Виконання модульної роботи           | 25                                | 1            | 25                          |
| <i>Разом</i>                         |                                   |              | 152                         |
| Максимальна кількість балів: 152     |                                   |              |                             |
| Розрахунок коефіцієнта: $152:60=2,5$ |                                   |              |                             |

**Заочна форма**

| Вид діяльності студента              | Максимальна к-ть балів за одиницю | Модуль 1     |                             |
|--------------------------------------|-----------------------------------|--------------|-----------------------------|
|                                      |                                   | к-ть одиниць | максимальна кількість балів |
| Відвідування лекцій                  | 1                                 | 2            | 2                           |
| Відвідування семінарських занять     | 1                                 | 1            | 1                           |
| Робота на семінарському занятті      | 10                                | 1            | 10                          |
| Відвідування на практичному занятті  | 1                                 | 1            | 1                           |
| Робота на практичному занятті        | 10                                | 1            | 10                          |
| Виконання завдань самостійної роботи | 25                                | 2            | 50                          |
| <i>Разом</i>                         |                                   |              | 74                          |
| Максимальна кількість балів: 74      |                                   |              |                             |
| Розрахунок коефіцієнта: $74:30=2,46$ |                                   |              |                             |

«Давня українська література»

**Денна форма**

| Вид діяльності студента              | Максимальна к-ть балів за одиницю | Модуль 1     |                             | Модуль 2     |                             |
|--------------------------------------|-----------------------------------|--------------|-----------------------------|--------------|-----------------------------|
|                                      |                                   | к-ть одиниць | максимальна кількість балів | к-ть одиниць | максимальна кількість балів |
| Відвідування лекцій                  | 1                                 | 2            | 2                           | 3            | 3                           |
| Відвідування семінарських занять     | 1                                 | 2            | 2                           | 2            | 2                           |
| Робота на семінарському занятті      | 10                                | 2            | 20                          | 2            | 20                          |
| Відвідування на практичному занятті  | 1                                 | 2            | 2                           | 3            | 3                           |
| Робота на практичному занятті        | 10                                | 2            | 20                          | 3            | 30                          |
| Виконання завдань самостійної роботи | 5                                 | 1            | 5                           | 1            | 5                           |
| Виконання модульної роботи           | 25                                | 1            | 25                          | 1            | 25                          |
| <i>Разом</i>                         |                                   |              | 76                          |              | 88                          |
| Максимальна кількість балів: 164     |                                   |              |                             |              |                             |
| Розрахунок коефіцієнта: $164:60=2,7$ |                                   |              |                             |              |                             |

**Заочна форма**

| Вид діяльності студента              | Максимальна к-ть балів за одиницю | Модуль 1     |                             | Модуль 2     |                             |
|--------------------------------------|-----------------------------------|--------------|-----------------------------|--------------|-----------------------------|
|                                      |                                   | к-ть одиниць | максимальна кількість балів | к-ть одиниць | максимальна кількість балів |
| Відвідування лекцій                  | 1                                 | 1            | 1                           | 1            | 1                           |
| Відвідування семінарських занять     | 1                                 |              |                             | 1            | 1                           |
| Робота на семінарському занятті      | 10                                |              |                             | 1            | 10                          |
| Відвідування на практичному занятті  | 1                                 |              |                             | 1            | 1                           |
| Робота на практичному занятті        | 10                                |              |                             | 1            | 10                          |
| Виконання завдань самостійної роботи | 5                                 | 1            | 5                           | 1            | 5                           |
| <i>Разом</i>                         |                                   |              | 6                           |              | 28                          |
| Максимальна кількість балів: 34      |                                   |              |                             |              |                             |
| Розрахунок коефіцієнта: $34:60=0,57$ |                                   |              |                             |              |                             |

## 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

### «Фольклор»

1. Підготувати реферат за такою схемою: проаналізувати по 1 легенді про походження:
  - людини;
  - небесних світил;
  - атмосферних явищ;
  - тварин;
  - птахів;
  - рослин;
2. Проаналізувати поетику оповідання «Ніч проти Івана Купала» М. Гоголя.
3. Реферат на тему: «Романс у творчості поетів ХХ століття».
4. Прислів'я та приказки у сьогоденному побутуванні.  
Максимальна кількість балів: 25.  
Два завдання на вибір.

### «Давня українська література»

1. Вивчити уривок з «Повісті минулих літ» про навчання книжне напам'ять.

*Велика-бо користь від навчання книжного. Книги – мов ріки, які напоюють собою увесь світ; це джерело мудрості, в книгах – бездонна глибина; ми ними втішаємося в печалі, вони – узда для нашого тіла й душі.*

*В книгах – світило мудрості, а про мудрість сказано: люблячих мене – люблю, а хто дошукується мене – знайде благодать.*

*І якщо старанно пошукати в книгах мудрості, то знайдеш велику втіху і користь для своєї душі (Переклад В. Близнеця).*

*Критерії оцінювання:* правильність і повнота відтворення тексту; виразність читання (доречність використання інтонаційних і мовленнєвих засобів виразності); індивідуальна інтерпретація тексту; артистична вправність.

2. Скласти 2–3 курйозні вірші (зорові вірші).

*Критерії оцінювання:* оригінальність поетичного задуму; використання ігрових прийомів (гри літер, шрифтів, площини зображення, кольорів тощо); якість оформлення.

## 6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

### «Фольклор»

Виконання тестових завдань.

### «Давня українська література»

#### Модульний контроль 1

Виконання тестових завдань.

#### Модульний контроль 2

Виконання тестових завдань.

#### **6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання**

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену (максимум 40 балів), що передбачає письмову відповідь на 2 теоретичні питання (1 з фольклору (20 балів) + 1 з давньої літератури (20 балів)).

Оцінюються знання, логіка і повнота викладу навчального матеріалу; послідовність викладу; володіння термінологією; наявність прикладів з фольклору, художньої літератури й інших видів мистецтв.

До екзамену допускаються студенти, котрі набрали не менше 35 балів.

#### **6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю**

##### **«Фольклор»**

1. Назвіть фактори впливу на розвиток фольклору та його етнічні особливості.
2. У чому виявляється фольклор як сукупність творчої діяльності народу?
3. Що означає термін “фольклор”?
4. Що таке синкретичне мистецтво?
5. Що вивчає наука фольклористика? Назвіть галузі фольклористики.
6. Періодизація фольклору.
7. Що Вам відомо про міфологічну школу фольклористики?
8. Анімізм. Тотемізм. Фетишизм.
9. Поняття про культ. Які культу Вам відомі?
10. Що таке пантеїзм і політеїзм? Генотеїзм як форма первісної релігії.
11. Давньослов'янський пантеон.
12. Слов'янський Зодіак.
13. Верховні боги давніх українців.
14. Українська демонологія.
15. Двовір'я.
16. Магія. Імітативна магія.
17. Вірування і обряд.
18. Види та форми давніх обрядів.
19. Обряд жертвоприношення.
20. Обряд ініціації.
21. Словесний супровід обрядів та ритуалів.
22. Сучасні відголоски святкових ритуальних ворожінь.
23. Давня слов'янська міфологія. Міф.
24. Цикли міфів.
25. Повір'я і забобони.
26. Дослідження жанрів магії та міфології.
27. Обожнення днів тижня у давніх українців.
28. Жанрова система українського фольклору.
29. Прозові жанри українського фольклору.
30. Легенди та перекази.
31. Балада. Баладні сюжети.
32. Балади про кохання та дошлюбні стосунки.
33. Родинно-побутові балади.
34. Історичні та суспільно-побутові балади.

## «Давня українська література»

1. Поняття «давня українська література». Періодизація, джерела та посібники до вивчення давньої української літератури.
2. Розвиток культури й освіти в Київській Русі (X–XIII ст.). Значення навчання книжного у давні часи.
3. Біблія – видатна пам'ятка світового письменства. Структура, час і місце створення. Перші Біблії в Україні. Переклади Біблії українською мовою.
4. Апокрифи, їх походження, мотиви, художні особливості. Апокрифічні мотиви в українській літературі.
5. «Патерики», їх побудова. Києво-Печерський патерик, церковно-легендарний зміст, патріотична спрямованість.
6. «Пчела» – збірник афоризмів. Природничо-наукові книги «Фізіолог», «Шестоднев» і Християнська топографія Козьми Індікоплова, їх значення для ознайомлення давнього читача з навколишнім світом.
7. «Повість минулих літ»: редакції і списки, джерела, особливості композиції. Ідейно-тематичний зміст «Повісті...». Легендарнооповідні жанри (про заснування Києва, смерть князя Олега тощо).
8. Київський літопис. Літописні оповіді про боротьбу проти половців. Оповідання про похід князя Ігоря проти половців і його значення для розуміння художнього розкриття походу у «Слові о полку Ігоревім».
9. Галицько-Волинський літопис – визначна пам'ятка XIII ст. Патріотичне оповідання про евшан-зілля і його інтерпретація у статті Найстарша українська народна пісня І. Франка.
10. «Повчання дітям» Володимира Мономаха. Жанрові особливості. Образ державного діяча, воїна, патріота, людини і письменника.
11. Патріотичний зміст «Слова про Закон і Благодать» митрополита Іларіона.
12. «Хождєніє» ігумена Данила – зразок паломницької прози. І. Франко пам'ятка.
13. «Слово о полку Ігоревім»: історія відкриття пам'ятки і її видання.
14. Тема, ідея «Слова о полку Ігоревім». Персонажі пам'ятки.
15. Творчість Герасима Смотрицького. Основні частини його трактату «Ключ царства небесного», його полемічне спрямування.
16. Творчість Мелетія Смотрицького. Суспільна значущість і літературні якості «Треносу». Персоніфікований образ Матері-Церкви. Огляд творів на захист унії.
17. «Послання до всіх, у Лядській землі живущих» Івана Вишенського.
18. «Послання до єпископів» Івана Вишенського.
19. «Вірші на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного» Касіяна Саковича.
20. Інтермедії – своєрідний жанр української драматургії. Інтермедії до драми «Трагедія, або Образ смерті пресвятого Іоанна Хрестителя» Якуба Гаватовича.
21. Ораторсько-проповідницька проза Лазаря Барановича. Зміст і стиль збірників проповідей «Меч духовний», «Труби словес проповідних».
22. Іван Величковський – поет стилю бароко, творець курйозних віршів.
23. Віршова творчість Климентія Зіновієва. Фольклорні записи митця.
24. Драма «Слово о збуренню пекла».
25. Літопис Самовидця: час написання, питання його авторства, зміст.
26. Літопис Григорія Граб'янки. Політичні позиції автора та їхній вплив на зображення історичних подій у літописі. Зміст літопису.
27. Літопис Самійла Величка – одна з найцінніших пам'яток української історіографії і військово-повістєвого жанру XVIII ст.
28. Поетична творчість Івана Мазепи.

29. Вірші «Запорожець каючийся», «За Могилою Рябою», «Папський вирок» Феофана Прокоповича.
30. Трагікомедія «Володимир» Феофана Прокоповича: сюжет, проблематика, образи.
31. Анонімна драма «Милість Божа» – перша драма про Богдана Хмельницького. Образ гетьмана як історичної особи і його сприйняття через призму поглядів людей XVIII ст.
32. Драма-мораліте «Воскресеніє мертвих» Георгія Кониського.
33. Діалог «Разговор Великої Росії з Малою Росією» Семена Дівовича.
34. Інтермедії до драми «Воскресеніє мертвих» Георгія Кониського.
35. Вертепна драма: будова вертепу, частини вертепної драми, традиційні образи, інтермедійна частина.
36. Соціально-політична сатира XVIII ст. «Плач київських монахів».
37. Поетична творчість Івана Некрашевича.
38. Інтимна лірика і романси XVIII ст. Пісня «Їхав козак за Дунай» Семена Климовського.
39. «Історія Русів» – найцінніша історико-публіцистична праця XVIII ст. Вплив «Історії Русів» на українську романтичну літературу XIX ст.
40. Збірка віршів «Сад божественних пісень» Григорія Сковороди. Основні мотиви збірки, образи та жанрова своєрідність поезій.
41. Збірка «Байки Харківські» Григорія Сковороди. Джерела його байок, тематичні цикли. Аналіз байки «Бджола і Шершень».
42. Філософська проза Григорія Сковороди.

#### 6.6. Шкала відповідності оцінок

| Оцінка  |    | Кількість балів |
|---|----|-----------------|
| Відмінно  | A  | 90–100          |
| Дуже добре  | B  | 82–89           |
| Добре   | C  | 75–81           |
| Задовільно  | D  | 69–74           |
| Достатньо   | E  | 60–68           |
| Незадовільно  | FX | 35–59           |
| Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу | F  | 1–34            |

## 7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

### «Фольклор»

**Разом: 60 год., з них лекційних – 6 год., практичні заняття – 10 год., семінарські – 8 год.**

модульний контроль – 2 год.

(денна форма)

| Тиждень                   | I   | II | III  | IV | V   | VI | VII  |
|---------------------------|---|----|--|----|---|----|--|
| Модулі                    | Змістовий модуль I  |    |  |    |   |    |  |
| Назва модуля              | <b>Міфологія і фольклор.<br/>Основні світоглядні системи українського фольклору</b> |    |  |    |   |    |  |
| Кількість балів за модуль | 152 бали  |    |  |    |   |    |  |
| Лекції                    | 1   |    | 2  |    | 3   |    |  |
| Дати                      |   |    |  |    |   |    |  |
| Теми лекцій               | <i>Фольклор, Періодизація усної народної творчості (1 б.)</i>                       |    | <i>Первісні уявлення слов'ян. Міфологія (1 б.)</i> |    | <i>Жанри фольклору (1 б.)</i>                     |    |  |
| Теми семінарських занять  | <i>Школи фольклористики (11 б.)</i>   |    | <i>Замовляння. Ворожіння (11 б.)</i>               |    | <i>Думи. Балади (11 б.)</i>                       |    | <i>Проблема походження, класифікація ліричних пісень (11 б.)</i>               |
| Теми лабораторних занять  | <i>Культури давніх слов'ян (11 б.)</i>  |    | <i>Магія. Демонологія (11 б.)</i>                  |    | <i>Обрядова поезія (родинно-обрядова) (11 б.)</i> |    | <i>Пареміографія. Дитячий фольклор (11 б.)</i><br><i>Казкова проза (11 б.)</i> |
| Самостійна робота         | Самостійна робота (25 б.)   |    |  |    |   |    |  |
| Види поточного контролю   | Модульна контрольна робота 1 (25 балів)   |    |  |    |   |    |  |
| Підсумковий контроль      | Екзамен   |    |  |    |   |    |  |



**«Фольклор»**

**Разом: 60 год., з них лекційних – 4 год., практичні заняття – 2 год., семінарські – 2 год.  
самостійна робота – 37 год.  
(заочна форма)**

| Тиждень                   | I   | II | III | IV | V | VI                          | VII | VIII | IX | X | XI |
|---------------------------|---|----|-----|----|---|-----------------------------|-----|------|----|---|----|
| Модуль                    | <b>Змістовий модуль 1</b>   |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |
| Назва модуля              | <b>Фольклор. Основні світоглядні системи українського фольклору</b> |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |
| Кількість балів за модуль | 74 бали   |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |
| Лекції                    | 1   |    |     |    |   | 2                           |     |      |    |   |    |
| Теми лекцій               | Фольклор. Міфологія. Первісні уявлення слов'ян<br>(1 б.)            |    |     |    |   | Жанри фольклору<br>(1 б.)   |     |      |    |   |    |
| Теми семінарських занять  |   |    |     |    |   | Обрядова поезія<br>(1 б.)   |     |      |    |   |    |
| Теми практичних занять    | Прадавня магія. Функції та засоби.<br>(11 б.)                       |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |
| Самостійна робота         | Самостійна робота 1 (25 б.)   |    |     |    |   | Самостійна робота 2 (25 б.) |     |      |    |   |    |
| Види поточного контролю   |   |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |
| Підсумковий контроль      | Екзамен   |    |     |    |   |                             |     |      |    |   |    |

## «Давня українська література»

(денна форма)

**Разом: 60 год.:** лекції – 10 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 10 год.,  
самостійна робота – 13 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 15 год.

| Тиждень                   | I   | II | III                                  | IV   | V | VI                                   | VII | VIII  | IX                                   | X  | XI                                   |  |
|---------------------------|---|----|--------------------------------------|--|---|--------------------------------------|-----|---|--------------------------------------|--|--------------------------------------|--|
| Модуль                    | <b>Змістовий модуль 1</b>                               |    |                                      |  |   | <b>Змістовий модуль 2</b>            |     |   |                                      |  |                                      |  |
| Назва модуля              | УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА<br>ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І РЕНЕСАНСУ |    |                                      |  |   | УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА<br>ДОБИ БАРОКО |     |   |                                      |  |                                      |  |
| Кількість балів за модуль | 96 балів  |    |                                      |  |   | 108 балів                            |     |   |                                      |  |                                      |  |
| Лекції                    | 1   |    |                                      | 2  |   | 3                                    |     |   | 4                                    |  | 5                                    |  |
| Теми лекцій               | Література зрілого Середньовіччя<br>(1 б.)              |    |                                      | Література пізнього Середньовіччя і доби Ренесансу<br>(1 б.) |   | Література Раннього Бароко<br>(1 б.) |     |   | Література Зрілого Бароко<br>(1 б.)  |  | Література Пізнього Бароко<br>(1 б.) |  |
| Теми семінарських занять  | Перекладна і позичена література<br>(п б.)              |    | Доба орнаментального стилю<br>(п б.) |  |   |                                      |     | Літопис Григорія Грабянки<br>(п б.)                       |                                      | Поетична і філософська спадщина Григорія Сковороди<br>(п б.) |                                      |  |
| Теми практичних занять    | «Повість минулих літ»<br>(1 б.)                         |    | «Слово о полку Ігоревім»<br>(1 б.)   |  |   |                                      |     | Українська поезія і драматургія Раннього Бароко<br>(1 б.) |                                      | Творчість Івана Величковського<br>(1 б.)                     |                                      |  |
| Самостійна робота         | Самостійна робота 1 (25 б.)                             |    |                                      |  |   | Самостійна робота 2 (25 б.)          |     |   |                                      |  |                                      |  |
| Види поточного контролю   | Модульна контрольна робота 1 (25 б.)                    |    |                                      |  |   | Модульна контрольна робота 2 (25 б.) |     |   | Модульна контрольна робота 3 (25 б.) |  |                                      |  |
| Підсумковий контроль      |   |    |                                      |  |   | Екзамен                              |     |   |                                      |  |                                      |  |

## «Давня українська література»

(заочна форма)

**Разом: 60 год.:** лекції – 4 год., семінарські заняття – 2 год., практичні заняття – 2 год.,  
самостійна робота – 37 год., семестровий контроль – 15 год.

| Тиждень                   | I   | II | III | IV | V | VI   | VII | VIII | IX | X | XI |
|---------------------------|---|----|-----|----|---|--|-----|------|----|---|----|
| Модуль                    | <b>Змістовий модуль 1</b>                               |    |     |    |   | <b>Змістовий модуль 2</b>                                    |     |      |    |   |    |
| Назва модуля              | УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА<br>ДОБИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І РЕНЕСАНСУ |    |     |    |   | УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА<br>ДОБИ БАРОКО                         |     |      |    |   |    |
| Кількість балів за модуль | 26 балів  |    |     |    |   | 48 балів   |     |      |    |   |    |
| Лекції                    | 1   |    |     |    |   | 2  |     |      |    |   |    |
| Теми лекцій               | Література Середньовіччя і Ренесансу<br>(1 б.)          |    |     |    |   | Література доби Бароко<br>(1 б.)                             |     |      |    |   |    |
| Теми семінарських занять  |   |    |     |    |   | Поетична і філософська спадщина Григорія Сковороди<br>(1 б.) |     |      |    |   |    |
| Теми практичних занять    |   |    |     |    |   | Творчість Івана Величковського (11 б.)                       |     |      |    |   |    |
| Самостійна робота         | Самостійна робота 1 (25 б.)                             |    |     |    |   | Самостійна робота 2 (25 б.)                                  |     |      |    |   |    |
| Види поточного контролю   |   |    |     |    |   |  |     |      |    |   |    |
| Підсумковий контроль      |   |    |     |    |   | Екзамен  |     |      |    |   |    |

## 8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

### «Фольклор»

#### ОСНОВНІ

Грицай М., Бойко В., Дунаєвська Л. Українська народно-поетична творчість. К., 1983.

Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість: Підручник. К., 2001.

Лозко Г. Українське народознавство. К., 2004.

Руснак І. Український фольклор: Навчальний посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 304 с. (Серія «Альма-матер»).

#### ДОДАТКОВІ

Балушок В. Обряди ініціації українців та давніх слов'ян. – Львів, Нью-Йорк, 1998.

Бондарчук О. Слов'янська міфологія. Загадки прадавніх вірувань слов'янських народів // Міфи народів світу. – Львів, 1997.

Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні. – К., 1988.

Войтович В. Українська міфологія. – К., 2002.

Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис: У 2 т. – К., 2007.

Іванченко М. Дивоцвіт прадавніх слов'ян. – К., 1991.

Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: У 2 кн., 4 т. – К., 1994.

Костомаров М. Слов'янська міфологія. – К., 1994.

Скуратівський В. Дідух: Свята українського народу. – К., 1995.

Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. – К., 1993.

Тэрнер В. Символ и ритуал. – М., 1983.

Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. К., 1991.

Федас Й. Український народний вертеп (у дослідженнях 19–20 ст.). – К., 1987.

Фрейдєнберг О. Миф и литература древности. – М., 1998.

Чумарна М. Мандрівка в українську казку: приказкове поле. – Львів, 1994.

Элиаде М. Аспекты мифа. – М., 1994.

### «Давня українська література»

#### ОСНОВНІ

Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. – К.: Академія, 2012. – 376 с.

Білоус П., Білоус О. Історія української літератури XI–XVIII ст.: Навчальний посібник для самостійної роботи студента. – К.: Академія, 2010. – 360 с. (Серія САМ!).

Золоте слово: Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX–XV століть: У 2 кн. Кн. 1. – К., 2002; Кн. 2. – К., 2002.

Історія української літератури: У дванадцяти томах. – Том другий: Давня література (друга половина XVI–XVIII ст.) / Наукові редактори: В. Сулима, М. Сулима. – К., 2014. – 839 с.

Українська література XI–XVIII ст.: хрестоматія [уклад.: П. Білоус, Г. Левченко, О. Білоус]. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 688 с.

Шевчук В. Муза Роксоланська: У 2 кн. – Кн. 1, 2004; Кн. 2. – К., 2005.

#### ДОДАТКОВІ

Апанович О. Військові канцеляристи – вихованці Києво-Могилянської академії // Києво-Могилянська академія в історії України. – К., 1995. – С. 39–40.

Барабаш Ю. Дух животворить: Читаємо Сковороду // Вибрані студії. Сковорода. Гоголь, Шевченко / Передм. В. Панченка. – К., 2006. – С. 20–365.

Возняк М. Історія української літератури: У 2-х кн. – Кн. 1. – Львів, 1992. – 693 с.; Кн. 2. – Львів, 1994. – 555 с.

Грушевський М. Історія української літератури: У 6-ти кн., 9-ти т. – К., 1993–1995.

Давньоруське любомудріє: Тексти і контексти / Упор. О. Вдовина, Ю. Завгородній. – К., 2006. – 398 с.

Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995. – 685 с.

- Кримський С.** Специфіка українського бароко // Під сигнатурою Софії. – К., 2008. – С. 319–346.
- Криса Б.** Пересотворення світу: Українська поезія XVII–XVIII ст. – Львів, 1997. – 216 с.
- Новик О.** Історія української літератури (давньої): Навч. пос. – К., 2007. – 224 с.
- Нога Г.** Звичаї тієї з давніх школярів бували...: Український святковий бурлеск XVII–XVIII ст. – К., 2001. – 190 с.
- Огієнко І.** Історія українського друкарства. – К., 1994. – 448 с.
- Соболь В.** З глибини віків: Вивчення давньої української літератури. – К., 1995. – 198 с.
- Соболь В.** Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко. – Донецьк, 1996. – 336 с.
- Степанишин Б.** Давня українська література в школі. – К., 2000. – 504 с.
- Степанишин Б.** Українська словесність від прадавніх часів до середини XIX століття: Посібник. – Тернопіль, 1999. – 272 с.
- Ушкалов Л.** Есеї про українське бароко. – К., 2006. – 284 с.
- Ушкалов Л.** Світ українського бароко. – Харків, 1994. – 112 с.
- Ушкалов Л.** Сковорода та інші: Причинки до історії української літератури. – К., 2007. – 552 с. – (Серія «Висока полиця»).
- Франко І.** Варлаам і Йоасаф: Старохристиянський духовний роман і його літературна історія // Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 30.– К., 1981. – С. 314-538.
- Франко І.** Історія української літератури. Часть перша. Від початків українського письменства до Івана Котляревського // Збір. тв.: У 50-ти т. – Т. 40. – К., 1983. – С. 7-370.
- Франко І.** К истории апокрифических сказаний // Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 28. – К., 1983. – С. 356–364.
- Франко І.** Початки південноруської літератури: (IX–XI ст.) // Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 40.– К., 1983. – С. 64–81.
- Франко І.** Русько-український театр: Історичні обриси // Збір. тв.: У 50-ти т. – Т. 29. – К., 1981. – С. 293-336.
- Франко І.** Слово про збурення пекла: Українська пасійна драма // Збір. тв.: У 50-ти т. – Т. 37. – К., 1982. – С. 456-499.
- Чижевський Д.** Історія української літератури: від початків до доби реалізму. – Тернопіль, 1994. – 480 с.
- Чижевський Д.** Між інтелектом і культурою // Філософські твори: У 4-х т. / Під заг. ред. В. Лісового. – Т. 2. – К.: Смолоскип, 2005. [До проблем бароко. – С. 67-77; Поза межами краси (До естетики барокової літератури). – С. 78-96; Іван Вишенський. – С. 130-141.]
- Яременко П.** Мелетій Смотрицький: Життя і творчість. – К., 1986. – 160 с.

## ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Ізборник <http://litopys.org.ua>